

ArkDes

www.arkdes.se

Foto: Matti Östling, ArkDes där inget annat anges

Monica Sand, forskningskoordinator

One thousand questions about a city walk down any street and ask...

ArkDes permanenta utställning

ArkDes magasin

A 01

A 02

Utställning Platsens poetik.
Foto: Roland Ljungberg

Gränslöst

ArkDes
Pepparkakshus!
3 dec-7 jan

Snabba bostäder till varje pris:
Vilket samhälle byggs och för vem?

ArkDes Rapport 2017

Mål för statens arbete med arkitektur, formgivning och design:

- Arkitektur, formgivning och design skall ges goda förutsättningar för sin utveckling.
- Kvalitet och skönhetsaspekter skall inte underställas kortsiktiga ekonomiska överväganden.
- Kulturhistoriska och estetiska värden i befintliga miljöer skall tas till vara och förstärkas.
- Intresset för hög kvalitet inom arkitektur, formgivning, design och offentlig miljö skall stärkas och breddas.
- Offentligt och offentligt understött byggande, inredande och upphandlande skall på ett föredömligt sätt behandla kvalitetsfrågor.
- Svensk arkitektur, formgivning och design skall utvecklas i ett fruktbart internationellt samarbete.

“Framtidsformer. Handlingsprogram för arkitektur, formgivning och design” 1998

En familj på två vuxna och elva barn i en lägenhet på 35 m², 1910-talets Stockholm.

Bo.

Nu.

Då.

Bestadsfrågor och svar under 99 år.

16/4-8/1

Bo, Nu, Då.
Bestadsfrågor och svar

99 Years of the Housing Question in Sweden

Daniel Movilla Vega (Ed.)

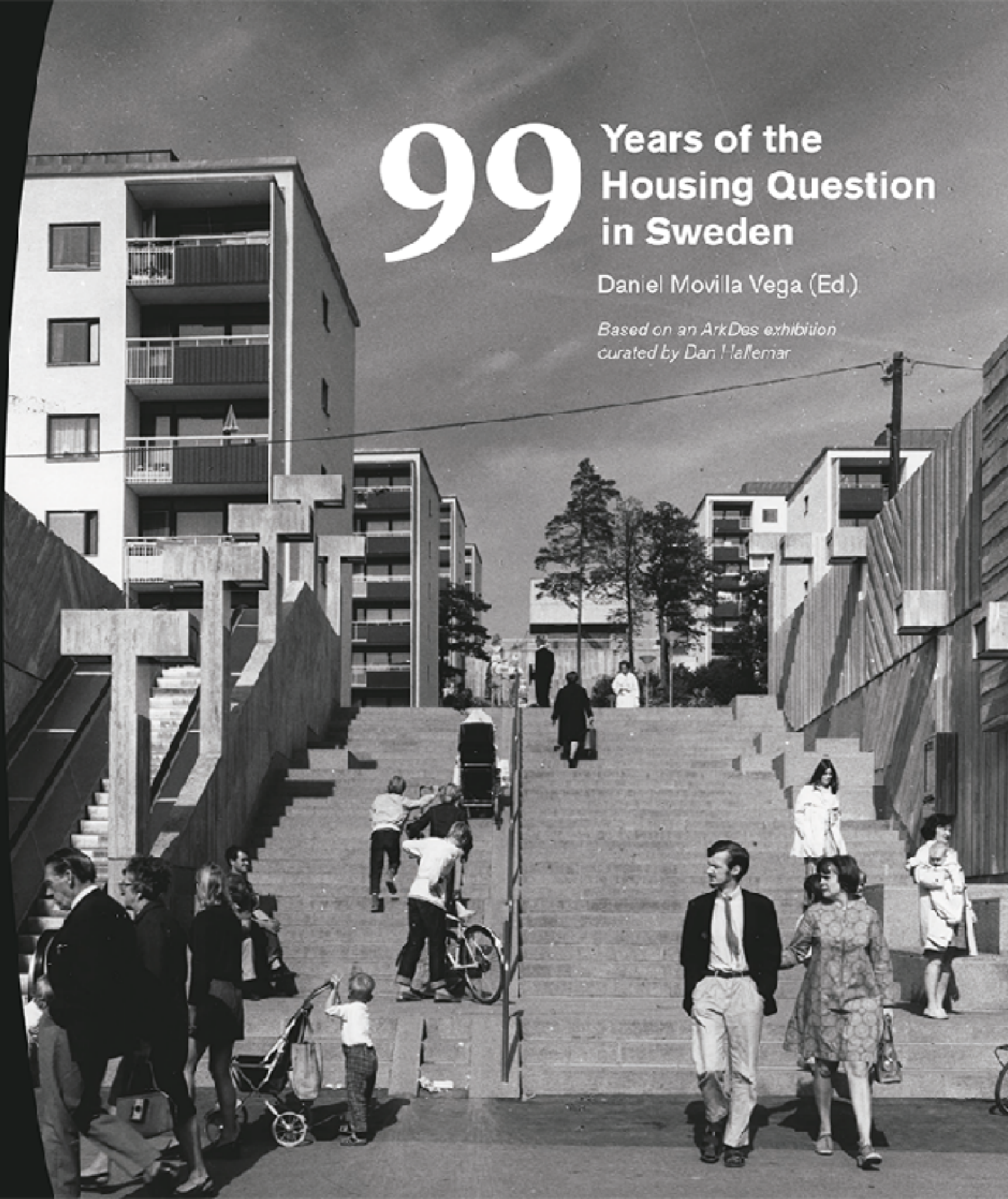
*Based on an ArkDes exhibition
curated by Dan Hallenar*

Daniel Movilla Vega (Ed.)

99 Years of the Housing Question in Sweden

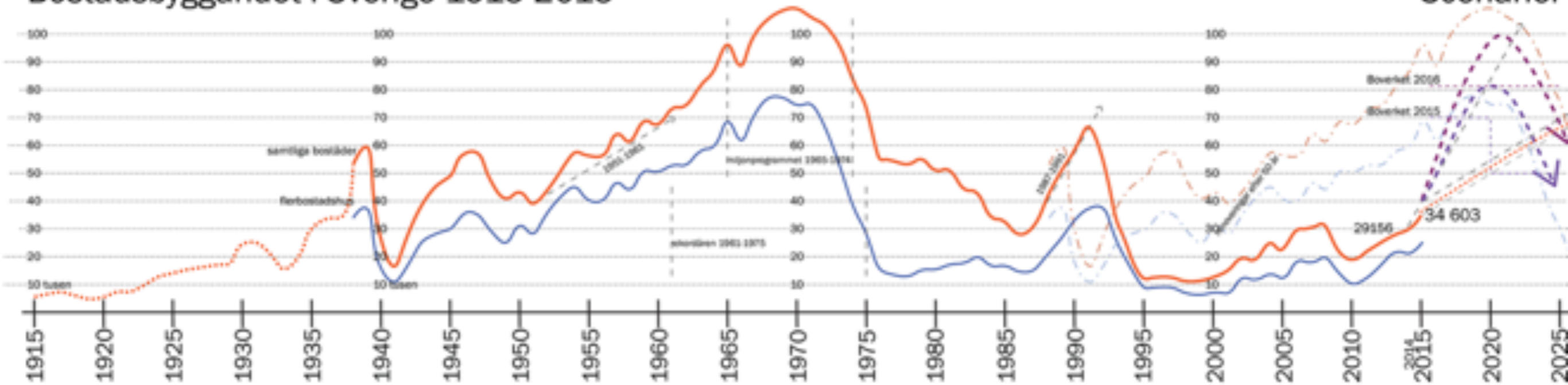
Studentlitteratur

Bostadsbyggandet i Sverige 1915-2015

Scenarier

Röd linje visar samtliga bostäder, blå visar flerbostadshus.

Diagram av Erik Stenberg, KTH; med stöd av statistik från SCB

Stockholmsutställningen 1930

Vad gör arkitekturen? För vem?

Igor Dergalin

Ur Igor Dergalins, arkitekt för Tensta, samling, Arkitekturskolan, KTH

Genomgående matargata med avskild körbana

**samhällsvisioner
kvalitetsaspekter**

demokratiskt inflytande?

Tensta, ur ArkDes samlingar

barnens plats och roll

Tensta 1970
Foto: Gunnar Wåhlén
ur ArkDes samlingar

FUNKTIONALISMENS GENOMBROTT OCH KRIS

Ur ArkDes arkiv

Vandringsutställning: Funktionalismens genombröt och kris.
Ur ArkDes arkiv

från
miljonprogram
till
miljonärsprogram

22 steg mot fler bostäder

1. Försäljning av statlig mark lämpad för bostadsbyggande
2. Utvärdera effekter av mer tillåtande bullervärden
3. Säkerställa att LIS-reformen får önskad effekt (Landsbygden i strandnära lägen)
4. Krav på kommunal planering för bostadsbyggande
5. Förenklad kontroll av serietillverkade hus
6. Genomgripande översyn av Boverkets byggregler
7. Utveckla översiktsplaneringen
8. Begränsning av detaljplanekravet
9. Ökad delegation till kommunstyrelse och byggnadsnämnd
10. Fler bygglovsbefriade åtgärder
11. Planeringsbesked ska kunna begäras
12. Tidsfrist för länsstyrelsens överprövning
13. Länsstyrelserna ska prioritera byggandet av permanentbostäder
14. Rätten att överklaga ett beslut om bygglov m.m.begränsas för den som inte har yttrat sig
15. Slopas tak för uppskov på reavinstskatten
16. Utveckling av hyressättningsmodellen
17. Upplåtelse i detaljplan
18. Systemet med kredit garantier ses över
19. Utveckling av nya städer (samlad exploatering)
20. Större möjligheter för statliga bolag att bidra
21. Tryggare system för privat bostadsuthyrning
22. Förutsättningar för temporär lagstiftning bereds

**snabba processer
regelförenklingar
kvalitetssänkningar**

vems behov och perspektiv?

demokratiska processer? visioner? vilket samhälle? för vem?

Finns du med i framtidens stad?
Marie Ferring
Stockholm som vara, 2016
red. Klas Ramberg

Vad betyder önskedrömmen om “levande” städer?

Den karga verkligheten

Barns plats och roll i staden
Mobilias takförskola, Malmö

Målkonflikter utifrån målen för statens arbete med arkitektur, formgivning och design:

- Arkitektur, formgivning och design skall ges goda förutsättningar för sin utveckling.
- **Konflikt:** de gestaltande professionella praktiker får en undanskymd roll
- Kvalitet och skönhetsaspekter skall inte underställas kortsiktiga ekonomiska överväganden.
- **Konflikt:** kortsiktiga processer får långsiktiga konsekvenser utan tillräcklig diskussion
- Kulturhistoriska och estetiska värden i befintliga miljöer skall tas till vara och förstärkas.
- **Konflikt:** snabbhet påverkar kulturhistoriska och estetiska värden
- Intresset för hög kvalitet inom arkitektur, formgivning, design och offentlig miljö skall stärkas och breddas.
- **Konflikt:** Kortsiktiga intressen - långsiktiga konsekvenser för demokrati/invånarinflytande
- Offentligt och offentligt understött byggande, inredande och upphandlande skall på ett föredömligt sätt behandla kvalitetsfrågor.
- **Konflikt:** Försämrade förvaltning av invånares resurser sänker tilltron till politiken
- Svensk arkitektur, formgivning och design skall utvecklas i ett fruktbart internationellt samarbete.
- **Konflikt:** Svensk arkitektur har förlorat sin internationella ställning och påverkan

Improvsera staden, Arkitekturmuseet Live 2011

Foto: Monica Sand

Steg 18: samlad exploatering för nya *hållbara* städer

Landvetter södra i Härryda kommun (10 000 bostäder)

Segersäng i Nynäshams kommun (7-10 000 bostäder)

Hemfosa i Haninge kommun (12 000 bostäder)

Alsike i Knivsta kommun (10 000 bostäder)

Nydal i Knivsta kommun (12 000 bostäder)

Bergbrunna i Uppsala kommun

Södra staden i Uppsala kommun

“Nysala” i Uppsala och Knivsta kommuner (20 000 bostäder)

Näringen i Gävle kommun (4-6 000 bostäder)

Invånare = beställare och användare av samhällsbyggande/service/infrastruktur

Råby, Västerås. Foto: Monica Sand

**”Kvalitet i offentlig upphandling – när medborgarens behov styr och staten handlar”,
Rapport av Rådet för arkitektur, form och design (2008)**

**Utredningen ”Gestaltad livsmiljö – en ny politik för arkitektur, form och design” (SOU
2015:88)**

”Rapport kring den offentliga konstens roll för gestaltningen av boendemiljöer” (2017)

ArkDes förslag för att nå målen:

- **Stärk politikens ansvarstagande och förebildliga roll i byggande och förvaltning.**
- Hur? Allt offentligt byggande måste präglas av ansvar för kvalitet och gemensamma resurser
- **Vems ansvar? Stat, kommun, landsting**

- **Stärk de gestaltande professionernas roll i kvalitetsarbetet.**
- Hur? Höja kunskapen genom nya forskningsområden: bostadsundersökningar, byggtekniska lösningar och kvalitetsnormer
- **Vems ansvar? Arkitektur-, byggprofession och forskning**

- **Omvandla målen till mål med uppföljningskrav av profession och forskning.**
- Hur? Följa och utvärdera processer och byggda miljöer
- **Vems ansvar: Ett råd för uppföljning av profession-, samhällsaktörer och forskning**

monica.sand@arkdes.se